

בבושת פנים, ללא נסיון של הסתרת האמת העגומה, סולק השבוע המפקח הכללי

ס ה ה ר ש ו ו ק נ ע

מן המעמסה המוסרית המזיקה, העלולה להביא לידי הרעת יחס דעת-הקהל אליה. גם עתה לא היה ביגיי עדיין משוכנע כי אמנם המצב כה חמור למפא"י כפי שתואר לו, הוא קרא לאיש-אמונו, שאול אביגור, הטיל עליו לערוך חקירה סודית מקיפה, ליעץ לו מה לעשות, אולי אף לספק לו הסחאה נוחה לשיטוש סיבות הטיהור.

★ ★ ★

דו"ח סודי בשנושה העתקים

ל א במקרה הוטל תפקיד זה וחקא על אביגור. הוא היה כמעט האיש היחיד שכל החוגים והסיעות ברחבי מפא"י, כולל קבוצת-המנהלים, התייחסו אליו באימון.

שאל מאירוב, בן 60, ליד דהינסק, שיי גה את שמו לאביגור אחרי מות בנו היחיד גור, בן 20, בקרבות תש"ח. הוא היה אחד המייסדים של ההגנה. עוד בהיותו ב"גמסיה הרצליה (המחזור הששי) התקשר עם אליהו גולומב. אחרי שאחותו ציפורה נישאה למשה שרת, היה אחד מ"ארבעת הגיסים" המפורסמים — שרת, גולומב, דוב הוז ואביגור — דמויות מרכזיות במפא"י. בימי מלחמת-העולם הראשונה עבד אביגור בחטיבת עצים ביער, קיבל הודות לכך שיחרור מן הצבא התורכי, בו שירת שרת. הוא הצטרף לקבוצת כנרת, עסק בפיוס האריסים הערביים בעמק הירדן, שקרקעו תיהם נקנו על-ידי הקרן הקיימת מן ה"אפנדים", רכש נשק מפורעים ערביים למען ההגנה, השתתף בייסוד התעשייה הצבאית המחתרנית. בעשרת הימים הגורלים הראשונים של חנייתה ניצח על הגנת המקום. מאז אסון האונייה פטריה, שפוצצה על-ידי ההגנה בנמל חיפה, היה מראשי המארגנים של תנועת ההעפלה.

היה זה טבעי כי איש כה מרכזי בצמרת ההגנה, הש"י והרכש יתמנה לתת-שר ה"בטחון עם קום המדינה. בתור שכזה היתה לו השפעה מכרעת על מינוי המפקדים ב"צה"ל ואיגון מנגנון-החושך. אף שלא נמנה במשריו לכה עקבות-המנהלים של פרס, דיין, קולק ואביראל, נחשב אביגור לאיש הנאמן לחלוטין על ביגיי. יחד עם זאת שמר על שמו הטוב כאיש בעל רמה מוסרית.

עתה נכנס אביגור במרץ רב לעניני המשטרה. הוא חקר את מפורטי המשטרה, ביניהם את ישראל שייף ונעמן סתחי. לראשי מנגנון-החושך, שגוללו על המשטרה את האשמה לכמה וכמה מן הכשלונות הבולטים בשטחם, היה קול מכריע בהתייעצויות אלה. לבסוף ניסח אביגור את מסקנותיו בדו"ח, שהוגש בשלושה העתקים. אחד נמסר לביגיי, השני לגיורא יוספסל. לשר המשטרה, שלא היה לו שום חלק בכל הדיונים, שלח אביגור למען הסדר והאדיבות העתק שלישי.

בדו"ח זה חזר אביגור למעשה על כל טענות העולם הזה, אישר את נכונותן. דב"ריו היו מופנים בעיקר נגד סהר, אשר באישיותו תלה את הקולר להתמוטטות ול"אחירת ההתפרקות במשטרה. עמוס בן גוריון נמצא אחראי לקילקול היחסים הפנימיים. המסקנה: יש לפטר מיד את סהר, להעביר את עמוס, למנות מפקח כללי חזק בעל שם טוב.

אביגור אף הצביע על שחיה ארוכה של שינויים ארגוניים. בין השאר: ביטול חמשת מחוזות המשטרה הקיימים (צפון, חיפה, תל-אביב, מרכז, ירושלים), וחלוקה חדשה לשלושה מחוזות, בדומה לפיקודי צה"ל.

היתה זאת הצעה אופיינית. כי מפת המחוזות הנוכחית המגוחכת היא דוגמה לצורת זיהול המשטרה בידי סהר. מפקד הצפון, מפקח-מחוזי אהרון סלע, התפטר בשעתו כדי לקבל עבודה בחברת-נפט. כאשר רצה לחזור לתפקידו הקודם, נתברר לו שבינתיים נתפס זה על-ידי מפקח-מחוזי אריה ניר (קלפר). כדי למצוא משרה חדשה לגיר, נוצר במיוחד מחוז-משטרה חדש ומיותר לגמרי — מחוז המרכז — השולט על רמלה ונתניה, בעוד שאילת כפופה לירושלים. התוצאה: ניפוח נוסף של המנגנון המשרדי, צימצום נוסף של הכוח הפועל.

★ ★ ★

התפרצות לישיבת הממשלה

ה דו"ח של אביגור היה סודי. בכל זאת הגיע במהרה לידי העתונים. מחוגי משטרת ירושלים נמסרו הדברים לידיעות אחרונות. אולם עוד לפני שהעתון הספיק לפרסם את הסקופ, התערבו בדבר חוגי ביגיי, שביקשו למנוע את הפרסום. הידיעה עוכבה.

רק כעבור ארבעה ימים פורסמה הידיעה המרעישת. היא פעלה כמו פצצת אטום. כי היא גילתה לא רק שסהר התפטר, כביכול, אלא הדגישה שהדבר בא רק אחרי שאביגור החליט לסלקו. היה זה אישור לכך שאמנם היתה ההתפרקות תוצאה ישירה ממערכת הגלויים על השחיתות במשטרה. הקשר בין משפט עמוס לבין ההתפוררות היה כה גלוי, עד שלא היה טעם אפילו לטשטשו.

האיש המופתע ביותר היה סהר עצמו. כי בניגוד לידיעה בעתון הוא לא התפטר כלל,

שנקראה על-שם אס סבה, בעוד ששמו של אביגור נקרא על שם אבי הסב, רבי אהרון שאול זליג הכהן, מגדולי הרבנים במזרח אירופה.

ה ופעתו של המפקח הכללי של המשטרה במשפט זה היה בה משום טרגדיה, "קבעו שלושת שופטי בית-המשפט המחוזי בתל-אביב, בפסק-דינם במשפט עמוס בן-גוריון. זה היה ביולי 1957.

כל הארץ חיכתה כי המפקח, יחזקאל סהר, יסולק תוך ימים מעטים מתפקידו. אחרי שבית-המשפט הכריז כי המפקח הכללי הוא שקרן ונתן בזאת את הגושפקה הרשמית להאשמות החמורות שהושמעו נגדו, האמינו הכל שגם במשפט השורר בארץ לא יתכן שסהר יישאר בתפקידו.

את הידיעה המוסמכת ביותר על הצעדים לטיהור המשטרה השמיע או העולם הזה (1032) השבועון, שפתח שנה וחצי קודם לכן את מערכת-הגילויים בפרשת יחזקאל סהר,

התייעץ עם כמה מן המומחים המרכזיים לעניני המשטרה בארץ, הטיק מסקנות שקר לות ומתונות. הוא תיאר בפרוטרוט כיצד סילק סהר בזה אחר זה את כל המומחים — המייגור כהן, רם ירון-לוסטיג, שלמה סופר, נעמן סתחי, יוסף נחמיאס, ישראל שייף וזאב שטיינברג — סיכם את הדרכים לתיקון במלים הבאות:

לא יתכן ויכוח רציני נוסף עליהם:

● **יצירת מרות ציבורית** על ה-משטרה, על-ידי חיסול משרד-המשטרה ה-כרוב, העברת המשטרה לידי שר-הפנים ו-העברת שרות בתי-הסוהר לידי שר המשפטים. יהיה זה מעשה חסד כלפי בכור שיטתית, אדם חביב, חתיק ובעל-זכויות, אם ישוחרר ממעמדו האומלל...

● **מינוי מפקח כללי** מבין שורות אלופי צה"ל המצטיינים, או אישיות ציבורית מרכזית אחרת. איש זה חייב לקבל סמכות בלתי-מוגבלת לסלק את כל הנפשות ששיחקו תפקיד בטרגדיה, את כל הכוכבים המס-תובבים מסביב לסהר. עמוס בן-גוריון שייך לסוג זה.

אין כל טעם להחליף את סהר באישיות פושרת ונעימה, שתחיה במטה הארצי הקיים כמו כבש בגוב אריות. שום אדם המכבד את עצמו והמתחייב ברצינות לתפקידו, גם לא יקבל את התפקיד בתנאים אלה. דרוש אדם בעל יד ברזל, שיוכל להשליט סדר, לסלק את כל מי שישלסל כודי לטהר את האחירה, לקחת בחזרה כל מי שסולק בתשע שנות הטיהור.

● **ארגון יסודי מחדש** של כל מ"ב-נה המשטרה, חיסול אגף הארגון, צימצום קיצוני של אגף המינהלה והחזרת המצב לאגף החקירות, לו יש להחזיר את כל תפקידיו. את משמרת-הגבול יש לחסל או להעביר כחירה מיוחדת לידי צה"ל. את כל החקירות הפוליטיות הפנימיות יש להעביר מן השב"ל לידי אגף-החקירות של המשטרה.

● **החמרת פקודת המשטרה** ב-צורה שתמנע להבא כל אפשרות לתת ל-שוטר לעסוק בעסקים פרטיים, נוסף על עבודתו. לעומת זאת יש להגביל במידה ניכרת את משכורות השוטרים, בצורה שתאפשר להם קיום בכבוד.

★ ★ ★

ישיבה סודית

מחרת היום כינס דויד בן-גוריון ישיבה סודית בעניני המשטרה. השתתפו בה שרי מפא"י ומזכירה, גיורא יוספסל.

היה זה מרכזי נמיר, שר העבודה, שהשמיע את הידיעה ההגיגית ביותר. דעתו: על מפא"י להוכיח עכשיו ברבים כי היא מסיקה את המסקנות מקביעת בית-המשפט. יש לפטר מיד את סהר, להעביר את עמוס בן-גוריון לתפקיד אחר. מאחר שכל הקהל משוכנע בצדקת הגילויים של העולם הזה ושורת המתנדבים, על מפא"י לעשות זיטטה בולטת של הסתייגות מן השחיתות שהוכחה.

בן-גוריון לא קיבל דיעה זו. אם יפטר סהר מיד, טען, ייראה הדבר בעיני הציבור כנצחון מכריע של העולם הזה מצד אחד, ושל שמואל תמיר וחבריו במשפט השורה מצד שני. ממסקנה כזאת של הציבור בן-גוריון יותר מכל. סהר הושאר בתפקיד. אולם הדיונים לא נפסקו. מרכז מפא"י הטיל על נאמניו במשטרה לערוך סקר מדויק של המצב הדיונים שנתקבלו היו מוזעזעים. נסתבר כי המוראל במשטרה ירד לאפס. למעשה התפורר הכוח מבפנים. גילויי השחיתות הפכו לדבר יומיומי. עדים שונים טענו בכנות, בסרבנות לתת עדות, שאינם מאמינים במשטרה אשר מפקדה הראשי הוגדר בפסק-דין כשקרן. גם פושעים מועדים חזרו על טענה זו. רבים מן הקצינים החלו עוסקים בגלוי בעסקים פרטיים צדדיים. עשרות אחרים התפטרו באופן הפגנתי.

התפוררות פנימית זו מצאה את ביטוייה בחוסר-האונים הגובר של המשטרה בחקירת פושעים. במחוז תל-אביב, החשוב ביותר, כמעט לא גילתה המשטרה את המבצעים של אף פושע חמור אחד. הקולטל ברחוב פרישמן, שחיכה למשטרה בסבלנות בעומדו ליד נתיית אשתו, נתפס. אולם לא נתפסו רוצחי המהנדס האיטלקי בקולנוע צפון, אנסי שתי ילדות בשכונת הזרוב, שני מקרים מוזרים של שוד יהלומים ועשרות פושעים אחרים.

הפעם היה זה גיורא יוספסל שקיבל על עצמו את התפקיד הכאוב להוכיח לביגיי שהוא תונ"ף את אפו כדי להרגילו את פני העולם הזה. הכהיר יוספסל: בכל מדינה, השלטון הוא המעוניין ביעילות המשטרה. התפוררות המשטרה ככזו מקצועית יעילת-תפקוד, בראש וראשונה, בממשלה עצמה. לקראת הבחירות הממשלתיות ובאות חיינו-למפא"י להיפטר בעוד מועד

סהר מעיד במשפט עמוס

...לא אזכור... לא אזכור... לא אזכור...